

РУСКИ АВАНГАРДИЗЪМ

1910

- В Петроград (днес Санкт Петербург) излиза сборникът “Развъдник на съдии” (“Садок судей”), който “с оглушителен грохот се е взривил насред мирната опърпана улица на литературата”: ражда се руският футуризъм. В сборника участват Владимир Бурлюк, Давид Бурлюк, Николай Бурлюк, Елена Гуро, Василий Каменски, Велимир Хлебников, Сергей Мясоедов и Екатерина Низен.
- Създадена е първата руска футуристична формация – “Гилея”, която обединява бъдещите кубофутуристи (В. Хлебников, Д. и Н. Бурлюк, А. Кручоних, В. Маяковски, В. Каменски, Е. Гуро и др.).
- В сборника “Студио на импресионистите” (“Студия импресионистов”) е отпечатано стихотворението на В. Хлебников “Заклинание със смях” (“Заклятие смехом”).

1911

- Излиза брошурата "Пролог. Его – футуризм", възниква асоциацията на егофутуристите (И. Северянин, И. Игнатиев, К. Олимпов, В. Гнедов). Така възниква петербургската група егофутуристи начело с Игор Северянин.
- Излиза студията "За духовното в изкуството" (публ. на немски) на Василий Кандински, в която за първи път са формулирани естетическите принципи на експресионизма.

1912

- Публикуван е алманахът "Шамар за обществения вкус" ("Пощечина общественному вкусу"), който съдържа едноименния манифест на кубофутуристите, подписан от Д. Бурлюк, А. Кручоних, В. Хлебников, В. Маяковски.
- Егофутуристите дават заявка с две листовки манифести: първата е подписана от "ректориата" на Академията по егопоезия (И. Северянин, К. Олимпов, Граал – Арелски), втората – единолично от И. Северянин.

1913

- Провеждат се Първият общоруски конгрес на Разправячите на Бъдещето и първата в Русия Вечер на речетворците.
- Представени са първият руски футуристичен филм "Кабаре № 13" ("Кабаре № 13"), футуристичната трагедия "Владимир Маяковски" ("Владимир Маяковский" – дело на В. Маяковски) и футуристичната опера "Победа над Сънцето" ("Победа над Солнцем", текст: А. Кручоних, музика: М. Матюшин, сценография и костюми: К. Малевич).
- Излиза сборникът "Развъдник на съдии II" ("Садок судей II"), в който поредният футуристичен манифест е подписан от Д. и Н. Бурлюк, Е. Гуро, В. Маяковски, Е. Низен, В. Хлебников, Б. Лившиц и А. Кручоних.
- А. Кручоних издава "Декларация на словото като такова" ("Декларация сло-ва как такового"), в която формулира понятието "заумен език". Няколко месеца по-късно издателство "ЕУЫ" публикува брошурата "Словото като такова" ("Слово как таковое"), съдържаща едноименния манифест на А. Кручоних и В. Хлебников, както и илюстрации на К. Малевич и О. Розанова.

Отляво надясно: А.
Кручоних, Д. Бурлюк, В.
Маяковски и Б. Лифшиц,
1912

- Излизат книгите на А. Крученых “Ще възроптаем” (“Возропщем”) и “Патешко гнездо на лошите думи” (“Утиное гнездышко дурных слов”), както и първата книга на Маяковски – “Аз” (“Я”).
- Учредена е “Интуитивната асоциация на Его – футуризма”, публикувана е “Грамота <sic!>” (“Грамота <sic!>”), съдържаща нейната тезисна програма, а издателство “Петербургски глашатай” отпечатва нейния алманах “Засахаре кръй” (“Засахаре кры”).
- Появява се още една футуристична групировка – “Мецанин на поезията” (“Мезонин поэзии”) със своите три алманаха: “Вернисаж” (“Вернисаж”), “Пир по време на чума” (“Пир во время чумы”) и “Крематориум на здравомислието” (“Крематорий здравомыслия”). Основни нейни представители са В. Шершеневич, Р. Ивнев, К. Болшаков, С. Третяков.
- Футуристични турнета из Русия (Симферопол, Керч, Севастопол, Тифлис, Баку, Николаев, Одеса, Кишинев, Полтава, Харков, Екатеринослав, Саратов, Минск и др.), които са особено активни и през следващата година.
- В Петроград излиза футуристичната книга “Тримата” (“Тroe”) с автори Елена Гуро, Велимир Хлебников и Алексей Крученых, художник е Казимир Малевич.

1914

- В Москва се ражда нова футуристична група – “Центрофуга” (“Центрифуга”) и излиза първият ѝ сборник – “Ръконог”. (“Руконог”). Групата възниква в кръга на символистите “Лирика”, в който влизат С. Бобров, Н. Асеев и Б. Пастернак. Към тях се присъединяват поетите футуристи Константин Болшаков, Василиск Гнедов, Божидар (Б. Гордеев). Някои от поетите (Н. Асеев, Б. Пастернак) по-късно влизат в “ЛЕФ” (“ЛЭФ”).
- Излиза футуристичната книга на А. Крученых и В. Хлебников “Игра в ада” (“Игра в адъ”), както и избрани творби на Хлебников със заглавие “Творения”, илюстрирани от Давид и Владимир Бурлюк.
- Старата “Гилея” издава новите сборници: “Кобилешко мляко” (“Молоко кобылиц”), “Ревяящият Парнас” (“Рыкающий Парнас”), “Издъхваща луна” (“Дохлая луна”) и “Първото списание на руските футуристи” (“Первый журнал русских футуристов”).

1915

- Отпечатан е алманахът “Взел. Барабан на футуристите” (“Взял. Барабан футуристов”), който съдържа статията на Маяковски “Капка катран” (“Капля дегтя”) и в който освен В. Маяковски, В. Хлебников и Б. Пастернак участват филологите футуристи В. Шкловски, О. Брик и др.

- В Петроград излиза стихосбирка с избрани произведения на В. Хлебников със заглавие “Изборник стихов”.
- На мода са “поезовечерите” на И. Северянин.

1916

- Излиза книгата на Маяковски “Просто като мучене” (“Простое, как мычание”).
- Публикувана е статията на В. Шкловски “За поезията и заумния език” (“О поэзии и заумном языке”).

1917

- В Москва излиза “Грешка на смъртта” (“Ошибка смерти”) на В. Хлебников.
- Към петроградското дружество “Шампионат на поетите” (“Чемпионат поэтов”) е създадена Асоциацията на световните футуристи (А. Серебряни, Г. Марев, В. Наумов, Н. Черкасов).
- Футуристите от “Гиляя” и близките до тях художници авангардисти образуват въображаемото Правителство на Земното кълбо.

1918

- В първия и единствен брой на “Газета футуристов” (бълг. “вестник на футуристите”) е провъзгласено създаването на “Летящата федерация на футуристите” (“Летучая федерация футуристов”) с участието на В. Маяковски, Д. Бурлюк и А. Каменски.
- Поставена е “Мистерия-буф” (“Мистерия-буфф”) на Маяковски. Сценичното оформление е на К. Малевич.

1919

- В Тифлис последователно възникват футуристичните групировки “Синдикат на футуристите” (“Синдикат футуристов”) и “Фантастична кръчма” (“Фантастический кабачок”), в резултат на което се появява групата “41” (А. Кручоних, И. Зданевич, С. Терентиев, Н. Чернявски).
- Създаден е “Орден на имажинистите” (“Орден имажинистов”), в който участват В. Шершеневич, С. Есенин, Р. Ивнев, А. Мариенхоф. По инициатива на С. Есенин е учредена Асоциацията на волнодумците в Москва, която издава печатния орган на имажинистите – “Хотел за пътешестващите в прекрасното” (“Гостиница для путешествующих в прекрасное”).

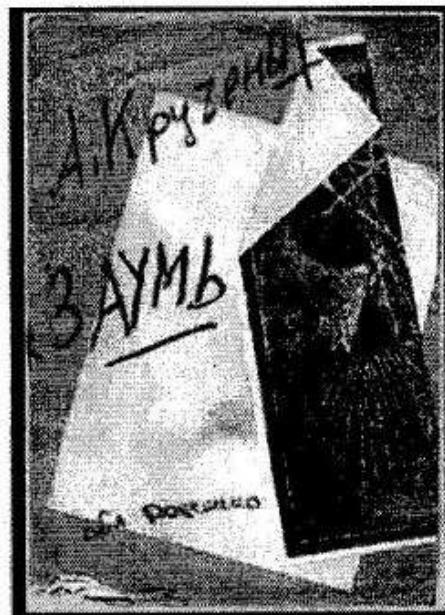

Олга Розанова. Корица на:
А. Кручоних, Алягров
(псевдоним на Роман
Якобсон), *Заумная книга*,
1916

- Сформирана е групата на комфутите (комунистите футуристи) под председателството на Б. Кушнер.

1921

- Излиза книгата на А. Кручоних "Заум" в около 20 екземпляра.
- На 17 октомври в Политехническия музей под председателството на Валерий Брюсов се провежда Преглед на всички поетически школи и групи (Смотр всех поэтических школ и групп). На тази среща участват представители на различни течения, сред които експресионисти (Иполит Соколов, Гурий Сидоров, Сергей Спаски), футуристи, презентисти (Д. Туманни, А. Наврозов, Д. Виленски), ничевоки (С. Мар, Е. Николаева, А. Ранов, Р. Рок, Д. Умански) и мн. др.
- Създава се течението биокосмизъм (А. Святогор, П. Иванички, П. Лидин), което в манифеста на А. Святогор "Биокосмическа поетика" ("Биокосмическая поэтика") поставя въпроса за реализацията на личното безсмъртие в духовен и физически смисъл.

1922

- Създаден е "Ляв фронт на изкуствата" ("Левый фронт искусств"), който обединява дейците на производственото изкуство.

1923

- Създава се течението фуизъм (И. Соколов, Б. Перелешин, А. Ракитников), което влиза в остра критика с ОПОЯЗ.
- Формира се групата на конструктивистите. През следващата година се създава Литературен център на конструктивистите (Литературный центр конструктивистов – ЛЦК) начело с теоретика Корнелий Зелински и Иля Селвински. В групата членуват Владимир Луговской, Едуард Багрицки, Вера Инбер, Евгений Габрилович, Борис Агапов, Дир Туманный (Н. Панов). Издава няколко колективни алманаха.

1924

- Създава се луминизът, който според авторите (В. Кисин, Д. Майзелс, Н. Решиков, Т. Мечтет) има за цел да се приближи до съвременността, но е по-близо до мистичния индивидуализъм. Своята појава заявява в "Провъзгласяване на луминизма" ("Провозведение люминизма"), включен в сборника на Н. Л. Бродски и Н. П. Сидорова "От символизма до Октомври" ("От символизма до Октября"), издаден в Москва.

Василий Кандински, *Жълто, червено, синьо*, 1925

1925

- А. Туфанов основава “Орден на заумниците DSO” (“Орден заумников DSO”), в чието ядро са още Д. Хармс и А. Введенски.

1926

- Възниква “Школата на Чинарите взир на Заума” (“Школа Чинарей взир Зауми”) с участието на Д. Хармс, А. Введенски, Н. Олейников, Я. Друскин, Л. Липавски, която съвместно с театрално-литературната група “Радикс” подготвя (но не поставя) писето “Моята майка цялата в часовници” (“Моя мама вся в часах”).
- Възникват ефимерните обединения “Ляв фланг” (“Левый фланг”) и “Академия на левите класици” (“Академия левых классиков”).

1927

- Ражда се ОБЕРИУ (ОБЭРИУ – Обединение за реално изкуство) с участието на Д. Хармс, А. Введенски, Н. Заболоцки.

1928

- Публикувана е декларацията на ОБЕРИУ, чийто автор е Н. Заболоцки; организирана е специалната вечер на обериутите – “Три леви часа” (“Три левых часа”).

1929

- Подготвя се издаването на съвместния сборник на обериутите и формалистите “Ваната на Архимед” (“Ванна Архимеда”).

1930

- Кончината на ОБЕРИУ бележи края на руския литературен авангард.

Кръстина Арбова